

ter over for nogle formål, så var det nok derfor, vi førte denne her debat så heftigt.

Jeg synes, det er inkriminerende, fordi vi begge har givet udtryk for, at der ikke er nogen af os, der ønsker maskering, at der ikke er nogen af os, der forsvarer kriminalitet begået under maskering på nogen som helst facon nogen sinde.

Det, vi prøver, er at være med til at finde de grænser, der skal drages, og det er vores opfattelse, at man med det her lovforslag har skabt sig en lang række nye fortolkningsproblemer, en lang række nye tvivlstilfælde, og det er også, fordi det er vores erfaring, at nogle af de steder, hvor et sådant maskeforbud vil kunne komme til udøvelse, lige præcis er nogle af de steder, hvor konfrontationen allerede er en realitet, og det vil sige oplevede forudgående situationer, hvorfor dømmekraften nogle gange kan være svækket. Det er derfor, vi ser, at der er nogle særlige problemer i at skabe et nyt sæt problemer i fortolkningen, som man gør med dette forslag.

Men jeg synes, at det er inkriminerende at sige, at vi har et særlig blødt punkt med hensyn til formålet.

Justitsministeren (Frank Jensen):

Jeg har bestemt ikke noget ønske om at inkriminere hverken fru Gottlieb eller fru Baastrup, men nu har jeg siddet pænt på min plads og lyttet til de argumenter, som fru Gottlieb og fru Baastrup meget heftigt førte frem her fra Folketingets talerstol og nærmest beskyldte lovforslaget for at være krænkende både over for menneskerettighedskonventionen og over for grundlovens bestemmelser om ytringsfrihed, idet politiet kunne lægge et konkret skøn.

Så var det, jeg sagde, at når jeg skulle forklare, hvorfor fru Gottlieb og fru Baastrup ikke havde problemer med at give politiet det skøn, når det drejede sig om våbenlovens bestemmelser, jamen så måtte det være, fordi det er forskellige formål; det måtte være det formålsbestemte, for ellers har jeg svært ved at se det ud fra en konkret vurdering af de bestemmelser, som vi her lovgivningsmæssigt giver politiet.

Men hvis fru Gottlieb føler sig inkrimineret, skal jeg da straks beklage mit ordvalg, hvis det var det, der førte fru Gottlieb til den følelse.

Så vil jeg sige til hr. Helge Adam Møller, at jeg mistænker ham i hvert fald ikke for at sætte det at være regeringsbærende parti over det at få sin retspolitik igennem. Jeg kunne aldrig

mistænke hr. Helge Adam Møller for at ville have specielle partier med i regeringen og så hellere være dér end det at få sin retspolitik igennem. Det kunne jeg ikke forestille mig. Det tror jeg ikke nogen kunne. Hr. Helge Adam Møller vil jo kæmpe for sine retspolitiske ideer i enhver situation, eller hvad?

Hermed sluttede forhandlingen, og lovforslaget overgik dermed til anden behandling.

Afstemning

Den fg. formand (Jan Petersen):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

5) Første behandling af lovforslag nr. L 197: Forslag til børnelov.

Af justitsministeren (Frank Jensen).
(Fremsat 9/2 2000).

Sammen med denne sag foretoges:

6) Første behandling af lovforslag nr. L 198: Forslag til lov om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love. (Ændringer som følge af børneloven m.v.).

Af justitsministeren (Frank Jensen).
(Fremsat 9/2 2000).

Lovforslagene sættes til forhandling.

Forhandling

Lissa Mathiasen (S):

Det er meget fundamentale problemer, vi beskæftiger os med, når vi behandler forslag som disse. Det er sager, som vedrører næsten hver eneste familie i Danmark, ikke fordi hver eneste familie har splittede parforhold eller man har problemerne selv, men fordi man har enten søskende, forældre, børn eller venner, som er ude i disse problemer, og fælles for dem alle er, at de giver problemer for de børn, der er berørt.

Vi kan ikke gennem lovgivningen gøre alle folk lykkelige. Hvis det var så enkelt, havde vi

nok for mange år siden – længe før min tid herinde – vedtaget en sådan lov.

Hvad kan vi så? Vi kan forsøge gennem lovgivningen at sikre, at børnenes tarv uanset den situation, de er i, bedst muligt sikres, ligesom vi kan forsøge at sikre, at vi bedst muligt tager højde for at følge med, så lovgivningen afspejler de forandringer, der er i samfundet. Alt kan gå i stykker, alt kan forsvinde, men forældre/børn-forholdet er der, og det er der altid. Forpligtelserne er der altid, selv om man til tider kan undre sig over, at folk kan tage så let på det ansvar, som de gør. Vores opgave må derfor være hele tiden at sikre, at barnets tarv bliver fastholdt.

Forslagene her udspringer af et meget grundigt udvalgsarbejde, hvilket vi er godt tilfredse med i Socialdemokratiet. Det betyder ikke, at det ikke er svært stof at håndtere. Så meget mere er vi også godt tilfredse med at give os god tid til at arbejde med disse ting, som ministeren lægger op til.

Men vi er i Socialdemokratiet enige i det snit, som justitsministeren har lagt i de her forslag. Vi er enige i de grundlæggende principper om, at gifte og ugifte forældre skal ligestilles ved fastslåelse af faderskabet, at ethvert barn så vidt muligt skal have en far og en mor, og at behandlingen af faderskabssager skal være mere smidig og borgervenlig. Det er godt.

I dag fødes omkring halvdelen af alle børn i papirløse samlivsforhold, og derfor er det oplagt at skabe den ligestilling mellem gifte og ugifte forældre. Derved får vi også afskaffet de noget forældede udtryk ægte børn og uægte børn, men bedst af alt gives muligheden for, at parterne på en ukompliceret måde kan få registreret faderskabet i forbindelse med fødslen, få fælles forældremyndighed og derved en fælles erklæring om, at de sammen vil varetage omsorgen og ansvaret for barnet.

Så nemt er det jo ikke i alle sammenhænge. Meget ofte bliver vi konfronteret med sager, hvor børn efterlyser muligheden for at kende deres rødder. Det er et meget menneskeligt og forståeligt ønske, som nu hjælpes bedre på vej med den foreslåede skærpede pligt for moderen til at oplyse, hvem der er eller eventuelt kan være faderen til barnet.

Vi er enige i, at sanktionerne ikke skal skærpes, men at der derimod via rådgivning og vejledning motiveres til frivilligt at give de her oplysninger. Et barn må have mulighed for at kende sine rødder.

Så lægges der også op til, at en mand skal have mulighed for at få prøvet, om han er far til barnet. Vi er enige i det skridt. Her er det netop barnets tarv, der igen bliver tilgodeset. Barnet får muligheden for at have sin biologiske far som en del af sit liv.

Så er der selvfølgelig nogle, der vil sige: Jamen hvad kan vi ikke risikere at komme ud for af chikane i en sådan sammenhæng? Jeg tror for det første ikke, at mænd vil stille op sådan en masse og anlægge faderskabssager og betale børnebidrag i op til 24 år, hvis de ikke mener noget med det, og hvis de ikke har lod og del i det konkrete barn.

Men taler vi om emnet spørgsmål omkring chikane, ja, så må vi sige, at set i forhold til, hvilke andre muligheder der er for chikane, snak, brevskriveri m.v., så synes vi, at formålet her med at give barnet muligheden for at kende sine rødder er langt at foretrække.

Tilsvarende er det et godt bud på at tilgodese barnets tarv, når der lægges op til, at der ikke skal tages stilling til forældremyndigheden ved et parforholds ophør. Netop i en situation, hvor følelserne typisk er i oprør, kan det være afgørende ikke samtidig at skulle ud og tackle det spørgsmål. Det er svært nok i forvejen.

Men erkendt, det løser selvfølgelig ikke alle problemer, men det giver noget luft, og det giver nogle muligheder for bedre at kunne få talt sammen og talt ud om alt det praktiske omkring barnets hverdag. Børnenes rettigheder er vigtigere end forældrenes. Holdningen må være, synes vi, at voksne mennesker må have pligt til at være så voksne, at de står ved det ansvar, de er gået ind til ved at blive forældre sammen med et andet menneske.

Men som jeg også meget klart tilkendegav ved indledningen, er det her meget svære problemer at finde gode løsninger på, som i alle situationer vil være de bedste løsninger. Vi har også, alle sammen tror jeg, fået mange henvendelser efter den sidste ændring af forældremyndighedsloven. Jeg skal ikke her tage dem op, men håber alligevel på, at vi under udvalgsarbejdet kan drøfte, om der skulle være behov for justeringer. Afgørende er det for os, at vi hele tiden holder fast i, at det er barnets rettigheder, at det er barnets tarv, der må være udgangspunktet for de her spørgsmål. Det skylder vi børnene.

Så ved vi godt, at der kan være forskellige holdninger til, hvordan barnets interesser varetages bedst. Det vil såmænd nok også komme

til at afspejle sig i debatten her i dag, men for os er det altså vigtigt – og vigtigst – at børneperspektivet bliver det altafgørende. Det må ikke være magtkampen mellem mødreinteresser og fædreinteresser, der bliver det afgørende.

Vi er i hvert fald indstillet på under det kommende udvalgsarbejde at gå ind i en meget seriøs snak omkring de her problemer, tage os den tid, som der skal til for at gennemarbejde det her, og det udgangspunkt, vil jeg godt sige, der så til gengæld ligger fra justitsministeren, synes vi giver os et rigtig godt fundament at arbejde videre på.

(Kort bemærkning).

Peter Skaarup (DF):

Ja, jeg lyttede med interesse til Socialdemokratiets holdning til det her forslag, for det er jo ikke ret mange ubekendt, at der har været en voldsom debat om, hvorvidt det virkelig skulle være sådan, at hvis den enlige kvinde ikke vil oplyse, hvem der er barnets far, så skal man i sidste omgang kunne forestille sig, at den kvinde skal i fængsel, hvis hun ikke vil det.

Det kunne jeg godt tænke mig at få uddybet Socialdemokratiets holdning til. Er det virkelig sådan, er det virkelig det menneskesyn, som Socialdemokratiet vil lægge frem, at en kvinde, der af forskellige årsager ikke ønsker at oplyse mandens eller faderens navn, skal i fængsel i den sidste ende? Er det ikke en grov nedvurdering af kvinden? Er det ikke en grov, urimelig handling over for den kvinde, som ikke vil oplyse det her? Det kan ikke være rigtigt.

Er det ikke noget, man vil se på en gang til?

(Kort bemærkning).

Lissa Mathiasen (S):

Ja, umiddelbart forekommer det, som om hr. Peter Skaarup ikke rigtig har læst lovforslaget, og hvad der rent faktisk står deri, måske heller ikke helt lyttet til, hvad jeg sagde i min ordførertale, for jeg tilkendegav netop meget klart, at vi var meget godt tilfreds med, at der ikke, som det er fremgået af debatten, er lagt an til en skærpet linje i forhold til det spørgsmål her.

Der er ikke tale om – jeg vil nærmere sige netop tværtimod – at det som i dag vil være strafbart for moderen at nægte at give oplysninger til statsamtet. Indbringes sagen derimod for retten, jamen så kan retten anvende de samme vidnesanktionsmidler over for moderen som i dag.

Vi er godt tilfreds med, at der ikke er lagt an til en skærpet kurs, men jeg vil sige: Vi er endda mange fold mere tilfreds med, at man her lægger an til at gå ind og give den rådgivning, den vejledning, sådan at moderen frivilligt giver de oplysninger, og det er vi ud fra, som jeg hele vejen igennem gav udtryk for i min ordførertale, at det er af hensyn til den tarv, som vi mener vi bør varetage på børnenes vegne.

(Kort bemærkning).

Peter Skaarup (DF):

Jeg må sige til fru Lissa Mathiasen, at jeg synes, det fremgår meget klart af § 8, stk. 1, at moderen skal oplyse, hvem der er eller kan være barnets far. Skal oplyse – det synes jeg er det springende punkt. Og der synes jeg, når vi nu skal revidere hele det her lovkompleks – det er jo ikke bare en tilfældig lappeting, vi taler om her i dag, det er hele det lovkompleks, der regulerer forholdet mellem mand og kvinde og børnenes tarv i forbindelse med det her – at det ville være rimeligt, at Socialdemokratiet går mere seriøst ind og ser på: Skal det virkelig være konsekvensen, at der kan laves de her meget hårde sanktioner, hårde sanktioner mod kvinden?

Kan det virkelig være rigtigt? Er det virkelig det, man vil argumentere for fra Socialdemokratiets side?

(Kort bemærkning).

Anne Baastrup (SF):

Det her lovforslag er simpelt hen for vigtigt til, at vi har sådan en populistisk platsbytte.

Det, det handler om, er, at man altid skal oplyse, hvem der er faderen. Det står også i den gældende lovgivning. Er fru Lissa Mathiasen ikke enig med mig i det?

Det næste er, at den eneste ændring er, at statsamtene ikke længere kan give en fritagelsesmeddelelse, det vil sige, at man skal omkring domstolene. Er fru Lissa Mathiasen ikke enig med mig i det?

Jeg synes, vi skal holde os til den diskussion, som er meget interessant, og hvor vi i SF's folketingsgruppe heller ikke er enige i forslaget, men det er det, vi skal snakke om, og ikke det dér med fængsel og forvaring, og jeg ved ikke hvad.

Justitsministeren (Frank Jensen):

Jeg troede, vi var kommet så langt i debatten, at det også selv her i Folketingssalen var lykkedes

at komme igennem til ordførerne med det, der står i lovforslaget. Men jeg forstår, hr. Skaarup hænger fast i en præsentation, der var af betænkningen fra Børnelovudvalget i Berlingske Tidende for efterhånden over en måned siden, og som ikke har fortaget sig endnu hos hr. Skaarup.

Derfor er jeg glad for, at fru Anne Baastrup fik præciseret, at i den børnelov, vi har i dag, er der en pligt for moderen til at oplyse, hvem der er fader til barnet, hvis det er sådan, at det er et barn, der ikke er født i ægteskab, hvor pater est-reglen gælder. Og dér, hvor der ikke er en fader, der påtager sig faderskabet, er der altså en oplysningspligt for kvinden. Den er der i dag.

Det, der her er tale om, er, at det ikke længe skal være op til statsamtets skøn, hvorvidt kvinden skal pålægges den sanktion, der er i dag, og som er bødestraf. Det er i dag en rent administrativ afgørelse hos statsamtsjuristen, om kvinden skal pålægges den sanktion, og der er en praksis i dag, der siger, at hvis kvinden er over 25 år og er økonomisk uafhængig, så får hun dispensation med hensyn til at fortælle, hvem der er barnets fader, over for myndighederne og dermed også over for barnet. Barnet er dermed afskåret fra, medmindre moderen selv indvier barnet i det senere hen, at få oplyst, hvem der er barnets fader.

Det er altså et skøn, et rent administrativt skøn i dag. Her fjerner vi det. Vi siger til statsamtet: Jeres opgave er at rådgive og vejlede kvinden om barnets behov for at få at vide, hvem der er dets fader, hvem der er dets faderlige ophav. Ved kvinden det ikke – og det kan der være forskellige grunde til – så kan statsamtet henlægge sagen. Men mener statsamtet, at kvinden ved det, men ikke vil oplyse det over for myndighederne, så kan man overgive sagen til domstolene, og så er det domstolene, der vurderer, om kvinden skal have den sanktion, som fortsat vil være bødestraf. Det er beskrevet i bemærkningerne, som hr. Skaarup åbenbart ikke er nået frem til i sin gennemlæsning af lovforslaget. Der fremgår det, at det forudsættes, at det nuværende sanktionsniveau opretholdes, og det er bødestraf på mellem 500 og 2.000 kr.

Målet er ikke, at nogen skal i fængsel. Målet er at indfri det, som jeg tror enhver, der har kendskab til nogle af de her sager, ved er barnets behov for på et tidspunkt også at få at vide, hvem der er dets faderlige ophav.

(Kort bemærkning).

Peter Skaarup (DF):

Jamen jeg tror, at fru Anne Baastrup og også justitsministeren ligesom ikke tror, at vi har kigget på det her lovforslag i Dansk Folkeparti. Det har vi faktisk, vi har tjekket, hvad det handler om, og den problemstilling, der er, er, at det går videre end den nuværende lovgivning i forhold til at kræve, at kvinden skal oplyse, hvem der er faderen. Den enlige kvinde skal oplyse, hvem der er faderen til barnet.

I den lovgivning, som lægges frem her, er det § 8, stk. 1, vi taler om, og den foreslår vi bliver strøget. Vi vil godt høre Socialdemokratiets mening om, hvorvidt den kan stryges eller ændres i en eller anden form, og det må være meget naturligt, at vi i forbindelse med en førstebehandling af et forslag spørger om det her.

Så er det jo sådan, at ifølge den nugældende lov om børns retsstilling, § 10, stk. 2, kan statsamtet fritage moderen, som justitsministeren ganske rigtigt siger, for oplysningspligt, og det gør man i vidt omfang. Den oplysningspligt er det, man vil fjerne, og det er derfor, statsamtet kan bestemme det. Det er det, der vækker anstød, og derfor er det, jeg siger til Socialdemokratiet: Kan man ikke godt prøve at kigge på det her én gang til?

Justitsministeren (Frank Jensen):

Til hr. Skaarup: Jeg bliver nødt til at holde fast i, at dér, hvor skærpelsen ligger – for hr. Skaarup har jo ret i, at der er tale om en skærpelse – er ikke i sanktionen. Det er ikke det, som hr. Skaarup var oppe og tage ordet til, det var, at hr. Skaarup mente, at nogen skulle i fængsel. Det er ikke dér, skærpelsen er. Nej, tværtimod, som også fru Lissa Mathiasen var inde på det: Skærpelsen ligger i pligten til at oplyse, hvem der er barnets fader. Der skal være vejledning og oplysning fra statsamtets side, og mener statsamtet fortsat, at kvinden ved det, men ikke vil oplyse det, jamen så skal sagen ikke afgøres på administrativt niveau, så skal den overbringes til domstolene, og det er her, domstolene forudsættes at fastholde det nuværende sanktionsniveau. Så enkelt er det, så enkelt kan det beskrives.

Men hvis hr. Skaarup og Dansk Folkeparti ønsker at fjerne adgangen til, at barnet kan få at vide, hvem der er dets faderlige ophav, så skal man sige dét, for der er ikke tale om nogen skærpelser over for kvinden; det har vi ikke noget ønske om. Vi et har ønske om at komme

frem til, at barnet på et tidspunkt skal kunne få svar på – det ved enhver, der kender til nogen af de her sager, at det har de enten som unge, som teenagere eller som voksne et kæmpe krav og ønske om at få at vide – hvem der er deres fader.

(Kort bemærkning).

Lissa Mathiasen (S):

Sådan lige for fuldstændighedens skyld vil jeg godt svare fru Anne Baastrup bekræftende. Jeg er enig i de udsagn, der kom dér.

Så kan jeg ikke lade være med at sige til hr. Peter Skaarup: Nu forsøgte jeg i første omgang at svare, synes jeg, både pænt og ordentligt, men også sagligt, og derfor kan det ærgre mig, kan jeg så ikke lade være med at sige nu, at vi så alligevel skal ud i den her usaglige, useriøse form for debat, som typisk er med til at forplumre tingene. Det kan godt være, man fra hr. Peter Skaarups side mener, at man har kigget på tingene. Men så er jeg nødt til at sige, at så har man tjekket de forkerte steder.

Jeg gav udtryk for, fuldstændig som der står i lovforslaget: Vi ønsker ikke, at der skal ske en skærpelse i forhold til sanktionerne. Det, vi ønsker, er, at man skærper den rådgivning, den vejledning i et forsøg på at få kvinderne til for børnenes skyld at oplyse, hvem der er faderen til barnet.

(Kort bemærkning).

Peter Skaarup (DF):

Jeg tror ikke, fru Lissa Mathiasen vil forstå det, og der tror jeg i hvert fald fru Anne Baastrup er enig i, at det her er en skærpelse over for kvinden.

Der står i den nugældende lov om børns retsstilling, § 10, stk. 2, at statsamtet kan fritage moderen fra oplysningspligt; det gør man i vidt omfang, og den administrative praksis er efter 1966 blevet meget liberal, så fritagelse i almindelighed meddeles, hvis moderen er fyldt 25 år og hendes sociale og økonomiske forhold er nogenlunde rimelige. Er moderen under 25 år, meddeles fritagelsen, hvis hendes sociale forhold er særlig gode. Den fritagelse, som i dag gives i vidt omfang, er det, man vil fjerne med det her forslag.

Så siger justitsministeren, at der er nogle sanktioner, man vil indføre over for den kvinde, der ikke vil oplyse det her, og det er så en bødestraf. Men en bødestraf kan jo altså også godt forvandles til en fængselsstraf, hvis vi ser lidt

fremad, f.eks. hvis vedkommende ikke kan betale.

Derfor er det, jeg spørger: Hvorfor vil man lave denne her skærpelse, hvorfor kan man ikke rette sig efter et system, som egentlig fungerer ganske udmærket i dag, og hvor altså nogle kvinder bliver fritaget for den her oplysningspligt, fordi de altså ikke vil oplyse, hvem der er faderen?

Den fg. formand (Jan Petersen):

Justitsministeren. Og jeg skal lige gøre opmærksom på, at det var den tredje korte bemærkning til hr. Peter Skaarup.

Justitsministeren (Frank Jensen):

Ja, nu bliver det så også min sidste korte bemærkning i et forsøg på at få rettet nogle af de misforståelser, som hr. Skaarup bærer ved til her til første behandling af et lovforslag, som jo omfatter meget andet end denne del her. Men den optager hr. Skaarup meget, den har også optaget offentligheden meget.

Derfor endnu en gang: De her sager, hvor kvinder ikke vil oplyse, hvem der er fader til barnet, har vi 150 af om året. Af de 150 sager gives der i dag på administrativt niveau i statsamtet dispensation til 100 kvinder til at lade være med at oplyse, hvem der er fader til barnet. Og det gør der netop med baggrund i den praksis, at hvis kvinden er over 25 år og har en rimelig god økonomi, så pålægges hun ikke at oplyse, hvem der er fader til barnet, og pålægges ikke nogen sanktion.

Men så er der altså 50 kvinder, der er under 25 år og ikke har slet så god en økonomi. De får en bøde, de overbringes til politiet, og politiet udsteder et bødeforelæg til de 50 kvinder under 25 år, der ikke har nogen særlig god økonomi, og som ikke vil oplyse, hvem der er barnets fader. Det er det, vi laver om på, og det er dér, vi siger, at det ikke er det administrative niveau, der skal bestemme, hvem der skal have bøde, og hvem der ikke skal have bøde. Det er domstolene.

Men det er ikke straffen, vi skærper, det er med det formål, at barnet på et tidspunkt skal have at vide, hvem der er dets fader, hvis kvinden ikke vil oplyse det. Det skal ligge hos myndighederne, så barnet, når det bliver modent og voksent, kan henvende sig til myndighederne og dér få oplyst, hvem der er dets fader.

Hvis hr. Skaarup ikke ønsker, at man skal kunne gå til myndighederne og få at vide, hvem

der er ens fader, hvis det er uoplyst, så skal hr. Skaarup sige, at det vil man ikke bidrage til, og derfor skal det her fjernes.

Det er et standpunkt, man må have lov at have, man må bare ikke skyde os andre i skoene, at vi har nogle andre motiver, nogle andre mål end dem, der er beskrevet i lovforslaget.

Den fg. formand (Jan Petersen):

Så går vi over til ordførerrækken. Og det er fru Inge Dahl-Sørensen.

Inge Dahl-Sørensen (V):

Børneloven, som den ligger i dag, er fra 1960 og kun ændret få gange. Meget har ændret sig i de sidste 40 år. Familiemønsteret er et andet, og det er i dag helt almindeligt, at børn fødes i ugifte samlivsforhold. Om man kan lide det eller ej, så er tiden ikke mere den samme, og det er vi nødsaget til at forholde os til.

Det er et flot stykke arbejde, som Børnelovudvalget har lavet, og justitsministerens lovforslag, som ligestiller gifte og ugifte og ligestiller fædre og mødre, er et godt udgangspunkt for en drøftelse af de reelle problemer, vi står over for. Ingen tvivl om, at det har givet diskussioner i de små hjem. Og jeg har en fornemmelse af, at familien Danmark er delt på midten.

Vi er glade for, at lovforslaget ikke skal vedtages i denne samling. Det giver os en mulighed for i god tid at få diskuteret og få gennemtænkt alle facetter i lovforslaget. Der er mange følelser og etiske spørgsmål, som trænger til at blive vendt.

Som udgangspunkt går Venstre ind for ligestilling mellem kønnene og ligestilling mellem gifte og ugifte. Vi lever i en anden tid, hvor som sagt næsten halvdelen af alle børn fødes i familier, hvor far og mor ikke er gift.

Vi synes, at det er rigtigt, at ugifte forældre nu blot kan meddele, at de er forældre til deres nyfødte barn, og så bliver de registreret med fælles forældremyndighed. Og vi er ligeledes enige i, at man altid som udgangspunkt har fælles forældremyndighed ved skilsmisse. Skilsmisse kan jo ikke med et trylleslag fjerne forældreevnen fra den ene forælder, og det er ikke i barnets interesse – som varetages her – når far eller mor pludselig fjernes.

Vi er også enige i det fornuftige i at høre børn under 12 år om deres mening, når der skal fastsættes samvær efter en skilsmisse. Det afgørende kan ikke være et barns alder, men dets modenhed.

Moderniseringen og forenklingen af bestemmelserne ved fastslåelse af faderskab gøres mere smidig, uformel og borgervenlig. Sagsgangen ved statsamterne og domstolene gøres ligeledes mere tidssvarende.

I medierne har det været omtalt, at nu vil kvinderne ende i fængsel, hvis ikke de vil oplyse, hvem barnefaderen er. Men som jeg læser forslaget, er det udtrykkelig præciseret, at det ikke er tanken at ændre den nuværende praksis, hvor reglerne anvendes lempeligt af retterne. Det er således ikke meningen, at mødrene som noget helt nyt skal fængsles i hobetale, det, som ministeren lige var inde på.

Vi har gjort op med udtryk som uægte børn og børn født uden for ægteskab. Ingen børn er uægte. Vi ser i disse år kvinder kæmpe for en ret til barnet, og som på faderens bekostning ønsker en familieform med indhold som alenemor med barn og fravalgt far. Som nogle kvinder udtrykker det: Vi kan selv, vi behøver ingen far.

Denne beslutning kan selvfølgelig have helt særlige grunde. Men hvis faderen til barnet står og banker på for at give sig til kende og meget gerne vil registreres som far til sit barn og så bliver afvist, er det efter min opfattelse ikke rimeligt, at moderen i det sociale system bliver anerkendt som enlig forsørger med forhøjet børnetilskud som følge. Jeg tror ikke, at nogen mænd vil anlægge faderskabssag og betale børnebidrag i næsten 24 år måske, hvis det ikke er, fordi de mener noget med det.

Der er i lovforslaget taget hensyn til, at kvinder, som har været udsat for en forbrydelse, er undtaget fra de nye regler. Dette bare sagt, fordi jeg har fået en del henvendelser netop om dette problem.

Der står så tilbage – og det håber jeg så vi får gennearbejdet i udvalget – det mest vidtgående, det er nemlig pater est-reglen, et meget følsomt område, som vi så bør have fuldstændig på det rene. På den anden side synes vi også, det er ganske urimeligt, at en far ikke har nogen muligheder i ugifte forhold, såfremt moderen ikke ønsker det. Disse to faktorer skulle vi gerne have til at gå op i en højere enhed, så Venstre ser frem til en positiv udvalgsbehandling.

Jens Heimburger (KF):

De fremlagte forslag har mange gode hensigter, og der er ikke alene tale om en sprogmæssig modernisering, som mange har været inde på,

men der er jo helt klart tale om, at børns retsstilling skal forbedres.

I Det Konservative Folkeparti finder vi, at langt de fleste elementer i de to lovforslag er konstruktive for de mange forældre, som lever sammen papirløst, og for børnene.

Men der er altså også et par områder, hvor jeg ikke just vil sige, vi er skeptiske, men i hvert fald ser frem til et ordentligt og gedigent udvalgsarbejde.

Først de ting, som vi betragter som ret lette at gå til og som er indlysende og reelle forbedringer. Det er spørgsmålet om ligestilling af gifte og ugifte forældre og deres børn. Man opnår en betydelig forenkling og en i virkeligheden også værdig afklaring ved indførelsen af de såkaldte omsorgs- og ansvarserklæringer, som sikrer, at ugifte par i forbindelse med fødslen kan få registreret faderskabet, uden at der skal rejse faderskabssag. I den forbindelse bortfalder også de ikke kun gammeldags, men i virkeligheden måske også lidt nedladende udtryk ægtebørn og børn uden for ægteskab, hvoraf især det sidste virker lidt nedladende.

Det er positivt, at der i de tilfælde, hvor faderskabet ikke registreres i forbindelse med fødslen, først skal forsøges en afklaring i statsamtet uden inddragelse af retten. Ideen om, at det sociale faderskab indskrives, opfatter vi også som noget meget positivt. Det fastslås og klargøres også, hvordan faderskab afklares i tilfælde af kunstig befrugtning, så denne gruppe fædre og børn bliver meget klart præciseret.

Endelig støtter vi også, at der skal lyttes til børn, der er under 12 år, og jeg vil sige, at det nærmest er indlysende, hvis man som jeg selv har en pige på 10 år. Hun råber og skriger, hvis der ikke bliver lyttet til hende, og det burde jeg måske også selv gøre noget mere. Jeg vil ikke sige spøg til side, men børn bliver altså tidligere og tidligere – jeg vil ikke sige voksne, for det er forkert at sige det på den måde, men klar til at blive inddraget i livets væsentlige spørgsmål.

Så er der to punkter tilbage, som også har været berørt af tidligere talere. Det ene er spørgsmålet om at skærpe oplysningspligten. Man kunne næsten tro af noget af den offentlige debat, der har været, at nogle har misforstået, om der var den oplysningspligt. Den er der altså, men det felt, der diskuteres, er i virkeligheden meget snævert, og det, vi gerne vil have belyst, er, hvor mange man rent faktisk tror vil blive motiverede til at oplyse, hvem faderen er, med forslaget. Er det 50, er det 20, er det én?

Det kan være svært at gætte. Intentionerne bag forslaget, nemlig at vi alle sammen gerne vil vide, hvem der er vores far og mor, er gode nok, men vi vil gerne have det belyst under udvalgsarbejdet.

Vi er også skeptiske over for forslaget om, at en mand, der i den periode, hvor moderen er blevet gravid, har haft et seksuelt forhold til hende, skal have ret til at få prøvet, om han er far til barnet. Vi er ikke skeptiske over for ideen, men vi er – som regeringen selv skriver i bemærkningerne – i tvivl om, hvor stor praktisk betydning det får. Men vi er som sådan enige i sigtet og vil gerne kigge nærmere på, hvordan det kommer til at fungere, eller hvordan vi i fællesskab kan forestille os, at det kan fungere.

Vi afventer det videre arbejde, men er som helhed positive over for lovforslaget.

Anne Baastrup (SF):

Det er herligt, at vi nu skal i gang med at revidere børneloven. Den trænger til det, så SF går aktivt ind med støtte til forslaget.

Vi har diskuteret forslaget grundigt, langvarigt og inderligt i SF's folketingsgruppe, og vi er ikke helt enige om nogle af de ting, jeg siger, så udvalgsarbejdet skal bruges til at finde ud af, hvordan nogle af folketingsmedlemmerne i min gruppe kommer til at stemme. Nu har jeg meddelt det. Men det er jo mig, der er ordfører, så jeg vil koncentrere mig om de mest karakteristiske eller de mest centrale emner i lovforslaget.

For det første spørgsmålet om ligestilling af gifte og ugifte par og retten til at få registreret, at man er blevet far. Det er en fin idé.

Så til det omdiskuterede spørgsmål, hvis moderen ikke vil eller kan oplyse, hvem der er far til barnet. Her støtter vi, at man fastholder de hidtidige regler. Amtet skal stadig have ret til at fritage moderen for oplysningspligten, hvis hun ikke ønsker at meddele, hvem faderen er, og det er der mange gode grunde til. En af grundene er i virkeligheden, at hvis man fastholder, at moderen ikke kan fritages, tvinger man i virkeligheden kvinderne til at blive ret gode til at lyve, for så siger de jo alle sammen: Han var lyshåret og havde en stor bil, og så kom han fra Irland.

Alternativet er jo Inger Merete Nordentoft-sagen. Hun ville ikke. Er vi tilbage i 1948-diskussionen? Det synes jeg er ret interessant. Men der er ikke enighed i SF's folketingsgruppe om det her.

Så er der spørgsmålet om, hvorvidt man som udenforstående har ret til at rejse en faderskabssag, når man har haft et seksuelt forhold til moderen, men hvor moderen i øvrigt bor i et fast forhold. Vi mener ikke, man skal have den ret. Vi ønsker at sætte grænsen ved de tilfælde, hvor man har haft et samlivsforhold, og moderen føder barnet inden for 10 måneder efter forholdets ophør. I den situation skal den samlede have ret til at rejse en faderskabssag, men med hensyn til den udefrakommende er de fleste af os i folketingsgruppen ikke enige i, at han skal have en ret.

Der er selvfølgelig forhold, der taler for det, og justitsministeren gennemgik det jo så gripende, f.eks. at barnet har et behov for at have viden om den genetiske far. Men den sociale far, som selvfølgelig går ud fra med 100 pct.s sikkerhed, at han er faderen, og som elsker barnet over alt på jorden, har jo også en interesse i at have det forhold til barnet. Vi skal jo også huske på, at hvis man bliver dømt som genetisk far, har man samværset, og det vil bryde ind i et i øvrigt velfungerende forhold mellem den sociale far og barnet.

Det er et emne, som vi har diskuteret vildt i gruppen, og der var en, der sagde, at omkring 8 pct. af den danske befolkning render rundt og tror, at deres sociale far også er deres biologiske far, selv om det ikke er tilfældet, og det er jo ret mange. Omvendt kan man jo sige – og jeg ved, det er modargumentet: Hvem vil dog rejse en sag, hvis man ikke vil udpeges som og ikke vil være far til barnet? Det er jo ret mange penge, man skal af med hver måned. Men det er i hvert fald et tema, som vi diskuterer løbende, og som vi naturligvis også vil inddrage i debatten i Retsudvalget.

Så er der noget mere retsteoretisk, som jeg selv synes skal nævnes her under førstebehandlingen, nemlig Dommerfuldmægtigforeningens problematisering af positive beviser, dvs. at statsamterne fremover skal kunne få en dna-test, som så kan danne grundlag for afgørelsen. Dommerfuldmægtigforeningen mener, at det er et retsteoretisk problem, som i hvert tilfælde skal drøftes, og vi skal også se på med åbne øjne, hvad det er, vi går i gang med, hvis vi ændrer fordelingen mellem amternes og domstolens opgaver.

Så er der forslaget om, at børn under 12 år skal kunne ytre sig i samværssager. Det forslag støtter vi varmt.

Den ændring, som sker i loven om forældremyndighed og samvær, agter jeg simpelt hen fuldstændig firkantet at udnytte til, at vi får en generel behandling af praksis vedrørende samværssager. For nogle år siden ændrede vi loven således, at det blev lettere for faderen at opnå samvær, og samtidig blev det muligt, også for folk med fælles forældremyndighed, at få konflikter løst med statsamtets hjælp. I langt, langt, langt, langt, langt de fleste tilfælde går det godt, der er ingen problemer, og alle er glade.

Men der er nogle ganske, ganske få sager, hvor børnene er ekstremt bange for at være i den anden forælders varetægt under samværet. Vi hører jo de historier, og vi ved godt, at mange af dem er overdrevne. Men samtidig skal vi også på en eller anden måde sikre, at de fremtidige samværregler kun har én eneste tarv at varetage, nemlig barnets, og det bliver svært. Vi får alle sammen mange breve om det, og det er en frygtelig svær sag, men vi må på en eller anden måde kunne se på, om der er nogle ting, der skal ændres.

Vi oplever også, at statsamterne og Civilretsdirektoratet bruger enorme ressourcer på bitte små konfliktsager: Må barnet gå i en kirke, eller skal barnet gå i en anden kirke? Skal barnet have rent tøj med, når mor afleverer, og far henter? Og jeg ved ikke hvad. Det ligger tilsyneladende inden for de offentlige myndigheders kompetence at tage stilling til alt, men spørgsmålet er, om vi ikke skal have en eller anden form for bagatelgrænse. Kan det være rigtigt, at vi skal bruge de offentlige myndigheder til i virkeligheden at fastholde en konflikt? Det ligger der jo også i det, hvis man kan klage over hvad som helst mellem himmel og jord.

Men samtidig skal vi huske, at klagerne afspejler en fundamental utilfredshed forældrene imellem – utilfredshed med, hvordan tingene fungerer i samarbejdet omkring børnene. Derfor skal vi tage fat i Københavns Amts projekt med mediation og se, om vi ikke kan skaffe nogle penge og få uddannet nogle folk, som kan udvikle og videreudvikle Københavns Amts projekt. Det er mit indtryk, at der har været meget stor tilfredshed, både fra forældrenes og de ansattes side. De er simpelt hen sluppet for en lang række besværlige sager, som kun var konfliktsager, fordi de afspejlede en grundlæggende konflikt, der kunne løses. Vi ved jo også, at der i Norge er nogle meget gode regler herom.

Vores mål skal være, når vi nu går i gang med at kigge på samværreglerne – og jeg hå-

ber, at andre vil være med til det – at vi får lavet nogle regler, der er konfliktløsende og ikke konfliktskabende. Det er et projekt, som jeg er helt sikker på, at flere af os vil være med til. Vi må i gang med at øve os, og så skal vi til Norge og kigge på, hvad de har lavet.

Men grundlæggende altså stor tilslutning til lovforslagene.

Justitsministeren (Frank Jensen):

Det, der får mig til at tage ordet her efter fru Anne Baastrups tale, er det spørgsmål, som fru Anne Baastrup lod svæve ud over salen: Er vi tilbage i 1948? Her var der jo en konkret sag, og jeg er ikke så gammel, at jeg selv kan huske den, nemlig Inger Merete Nordentoft-sagen. Men jeg vil gerne henvise til en meget spændende artikel i Politikens tillæg PS den 20. februar, hvor hele historien om denne spændende kvinde blev beskrevet.

Det afgørende i forbindelse med den misforståelse, som indgik i fru Anne Baastrups tale, er opfattelsen af, at Inger Merete Nordentoft aldrig skulle have oplyst, hvem der var far til hendes datter. Det fremgår faktisk af artiklen, at det gjorde hun. Hun gjorde det over for myndighederne, for datteren er refereret for at sige, at hendes mor på intet tidspunkt skjulte faderens navn for myndighederne. Hun udtaler dernæst, at hun altid har kendt sin fars navn og sin fars identitet, og siger derefter:

»Der er ingen tvivl om, at jeg ville være blevet gråhåret før tiden, hvis jeg ikke havde vidst, hvem min far var. Det gjorde ikke noget, at han ikke var sammen med min mor. Mit barndoms-hjem var altid levende.«

Det er for mig at se her, det centrale ligger. Jeg har hørt fra mange mennesker, at det, at man ikke ved, hvem der er ens far, og det, at man ikke har ret til at få at vide, hvem der er ens far, er en meget, meget dyb krænkelse. Og skulle vi ikke som voksne mennesker og som myndighed beskytte barnets interesser allerede fra fødslen? Hvis man overhovedet kan finde frem til, hvem der er barnets far, har barnet efter min mening et krav på, at myndighederne bidrager til det.

Jeg synes, at netop den historie, som fru Anne Baastrup trak frem, er et godt eksempel på, at selv om en kvinde ikke ønsker, at alle andre mennesker skal snage i, hvem hun har stået i et seksuelt forhold til og har fået et barn med, er det ikke ensbetydende med, at barnet ikke skal have adgang til at få den viden, og myn-

dighederne kan altså prøve at sikre det ved barnets fødsel.

(Kort bemærkning).

Sandy Brinck (S):

Fru Anne Baastrup ønsker, at retspraksis om oplysningspligten skal opretholdes, som den er i dag, og så får jeg lyst til at spørge, om det ikke bekymrer fru Anne Baastrup, at som praksis er i dag, afhænger det af økonomi og alder, hvorvidt man fastholder oplysningspligten over for den enkelte. Jeg spørger i særdeleshed, fordi fru Anne Baastrup også tilkendegav, at hun faktisk mener, at barnet har behov for at kende sit biologiske ophav. Mener fru Anne Baastrup virkeligt, at den praksis, der findes i dag, er udtryk for en formidabel retsstilling?

(Kort bemærkning).

Elisabeth Arnold (RV):

Jeg vil spørge fru Anne Baastrup om næsten det samme, nemlig om det ikke er sådan, at de gamle regler på området vedrørende oplysningspligt og den praksis for dispensation, som har udviklet sig, måske mere afspejler spørgsmålet om at lægge et økonomisk ansvar over på barnets fader, sådan at man sikrer sig, at der bliver en bidragydende fader, hvorimod det nye, der er lagt op til i lovforslaget her, helt klart afspejler, at barnet har en ret til to forældre, og hvis myndighederne overhovedet har mulighed for at tilvejebringe opfyldelsen af denne ret, så skal de gøre det.

Jeg mener, der er et menneskesyn og en børnekonvention til forskel på de gamle regler og de nye regler.

(Kort bemærkning).

Anne Baastrup (SF):

Jeg kvitterer for ministerens korrektion af mig.

Fru Sandy Brinck er inde på noget, som jeg synes er fuldstændig korrekt: Det er ikke nemt, det her.

Selvfølgelig skal vi under alle omstændigheder have revideret reglerne. Hvis vi – hvem der nu bliver vi – får magt, som vi har agt, skal vi fastholde en eller anden form for fritagelse i statsamtet, for jeg synes, vi har et interessant problem, nemlig at de, der er gode til at lyve, som kommer med den der »han var lyshåret, og han var ret sød«, kommer igennem statsamtet – i modsætning til dem, der sådan tøver lidt og har sådan lidt forskellig underlig baggrund, men som ikke vil være ved, hvem det er, der er

faderen. Det kan jo godt være en, som man bestemt ikke vil fortælle om, f.eks. ens egen far.

Der er altså simpelt hen nogle situationer, hvor jeg mener, at vi skal kunne holde det væk fra domstolene, hvor vi skal kunne beholde en statsamtsmulighed for at give fritagelse, hvor vi skal have en åben og ærlig samtale statsamterne imellem. Børnelovsudvalget har jo også været inde på det der med en fortrolighedsramme, hvor man kunne give nogle oplysninger inden for statsamtet, som man ikke var forpligtet til at give videre til andre.

Justitsministeren har besluttet sig for, at det ikke skal ind i lovforslaget, en beslutning, som jeg helt kan forstå, men jeg synes alligevel, at vi har en interessant diskussion om, hvordan vi klarer nogle af de her tunge ting.

(Kort bemærkning).

Lissa Mathiasen (S):

Det er lige til en enkelt lille bemærkning, jeg hørte fru Anne Baastrup sige: Der kan være årsager til, at man ikke ønsker at oplyse, hvem faderen er, f.eks. hvis det er ens egen far.

Jamen så er jeg nødt til at sige, at der er jo netop taget højde for her i lovforslaget, at når vi taler om strafbare forhold, incest, voldtægt, er man pr. automatik undtaget. Det er også noget af det, der netop har kørt i debatten: Skal vi nu også have sådan noget frem?

Så lad os, og det håber jeg fru Anne Baastrup er enig i, pille dét væk, som rent faktisk er ude, og så lad os tage debatten om det, der er. Jeg tror, det var en fortalelse.

(Kort bemærkning).

Anne Baastrup (SF):

Nej, det var da bestemt ikke en fortalelse. Sagen er jo i al sin enkelhed den, at man godt kan stå i en situation, hvor man har været udsat for noget ganske, ganske forfærdeligt, som man ikke vil fortælle en levende sjæl, heller ikke juristen i statsamtet. Det er ønsket om at have en sikkerhed for, at vi ikke via vidnerreglerne tvinger kvinder ud, hvor vi ikke vil have dem ud, men giver dem en eller anden form for rum, hvor de ikke tvinges til at lyve.

Jeg synes, det er en god debat, vi har. Jeg synes, det er vigtigt, at vi har et punkt her, som vi på en eller anden måde bliver nødt til at tage meget alvorligt.

Den fg. formand (Jan Petersen):

Hr. Peter Skaarup som ordfører.

Peter Skaarup (DF):

Som det vist tidligere er fremgået under de korte bemærkninger, er det forslag, vi debatterer her i dag, ikke lige vores kop te i Dansk Folkeparti, og en af grundene er, som fru Anne Baastrup lige har været inde på, den yderligere pligt, der altså nu pålægges kvinden, hvis det her forslag bliver vedtaget. Den oplysningspligt skal man kunne blive fritaget for i statsamtet, og det er altså det, der med det her lovforslag strammes, så man ikke længere kan det.

Der er også andre knaster i forslaget, og dér skal jeg skynde mig at sige, at kapitel 5 om faderskab og moderskab ved kunstig befrugtning ikke tidligere har været behandlet i lov om børns retsstilling, og vi har sådan set ikke de helt store kommentarer til det, men meget af det resterende i forslaget er efter vores opfattelse meget uoverskueligt og forvirrende, og vi mener i virkeligheden, at det kan være til skade for ægteskabet, mødrenes rettigheder, børnenes sikkerhed og i sidste ende også for fædrene, hvis man vedtager det her forslag.

En af intentionerne i det her forslag er jo, at fædrene skal have det bedre, skal have det nemmere, men vi ser altså ikke de intentioner særlig godt udført. Vi er enige i sigtet, at fædrene skal have nogle bedre rettigheder, men vi er ikke enige i de muligheder, der tages i anvendelse i det her forslag for at give dem det.

Det her med, at enlige kvinder altså skal tvinges til at oplyse, hvem der kan være far til deres barn, er det punkt, vi er hovedmodstandere af. Vi synes også, at det måske er lidt uheldigt, at ugifte mænds position skal cementeres ved, at de får krav på sådan en faderskabstest. Man kan spørge sig selv: Hvorfor nu det? Man kunne forstå, hvis det var kvinden, der krævede en far til sit barn, herunder en far, hun ikke bor sammen med, endsige er gift med, men i betragtning af, at hver ottende officielle far ifølge videnskabelige undersøgelser ikke er identisk med den biologiske far, vil det set med vores øjne være meget betænkeligt at gennemføre en ret for denne forsmåede bejler, der tilfældigvis har gjort kvinden gravid, så han også mod såvel den gifte som den ugifte kvindes vilje kan få en ikke ønsket social status som far.

Vi synes, det vil være ødelæggende for parforholdet, såfremt en udefrakommende med rette eller urette pludselig kan kræve dna-prøver. Det vil kunne benyttes til chikane og til et utilbørligt pres på kvinden, det vil skabe utryghed i familierne, og det kan måske kreere

sociale tilfælde og ulykkelige situationer. Vi ser jo f.eks. et stort antal tilfælde, hvor udenlandske fædre har kidnappet et barn og efterfølgende i deres hjemland nægter at udlevere barnet til moderen.

Skulle der ikke blive flertal for en forkastelse af dette lovforslag, bortset fra kapitel 5, så synes vi i hvert fald, at § 6 skal stryges. I § 6 siges det, at en mand, som har haft et seksuelt forhold til moderen i den periode, hvor hun er blevet gravid, har ret til at få prøvet, om han er barnets far.

Vi synes også, at § 8 som tidligere nævnt skal stryges. Vi synes ikke, det skal være en pligt, at moderen skal oplyse, hvem der er eller kan være barnets far. Vi synes, det er rigtigt, at barnet har et krav på at få at vide, hvem der er faderen, men de her sanktioner, der altså som noget nyt tages i anvendelse, er en forringelse af kvindens stilling til fordel for mandens, og det kan vi ikke acceptere.

Ifølge den nugældende lov om børns retsstilling, § 10, stk. 2, kan statsamtet fritage moderen for oplysningspligt, og det gør det, som jeg tidligere nævnte, og som justitsministeren også har nævnt, i vidt omfang. Den administrative praksis er efter 1966 blevet meget mere liberal, så fritagelsen meget ofte meddeles, hvis moderen er fyldt 25 år og hendes sociale og økonomiske forhold er så nogenlunde rimelige. Er moderen under 25 år, meddeles fritagelsen, hvis hendes sociale forhold er særlig gode.

Vi må i lighed med SF sige, at vi er modstandere af, at man laver denne mulighed for fremover at forpligte moderen til at oplyse, hvem der er faderen. Der kan være årsager, som det tidligere har været nævnt i debatten, der tilsiger, at en kvinde altså ikke er interesseret i at fortælle, hvem der er faderen, og der må det stille sig over barnets mulighed for at få at vide, hvem der er faderen. Vi må indrømme, at generelt set er det udslaggivende for, at vi vil være modstander af forslaget.

Vi håber, at specielt Socialdemokratiet og regeringen vil besinde sig, og vi håber i lighed med SF og andre partier herinde på, at det vil ske meget snart og inden sommerferien, så vi har et lidt andet grundlag at debattere på, når vi endeligt skal tage stilling til forslaget efter Folketingets sommerferie.

(Kort bemærkning).

Tom Behnke (FRI):

Jeg tager ordet nu – jeg ville egentlig have taget det tidligere, men forretningsordenen gør jo, at vi ikke kan tage korte bemærkninger til korte bemærkninger – fordi hr. Skaarup tidligere stillede det spørgsmål til regeringen, hvad det er for et menneskesyn, regeringen har. Det var i forbindelse med, at kvinderne nu skal fortælle, hvem der er eller kan være far til deres barn.

Jeg er nødt til at spørge hr. Peter Skaarup, om det kun er kvinder, der er mennesker, eller om mænd også er mennesker. Bør det ikke være sådan, at både mænd og kvinder har de her rettigheder, eller er der så lidt mandfolk tilbage i hr. Peter Skaarup, at han har kastet det hele bort og nu kun taler én sag?

Hr. Peter Skaarup sagde, at han er enig i sigtet, at fædrenes rettigheder skal være bedre, men var i øvrigt imod alt i lovforslaget. Så er spørgsmålet til hr. Peter Skaarup: Hvordan sikrer man så fædrenes rettigheder bedre end i dag, hvis ikke det er på den måde, som ministeren har foreslået?

Jeg er nødt til at konkludere, at efter hr. Peter Skaarups indlæg er jeg i hvert fald ikke i tvivl om, at Frihed 2000 er for lovforslaget.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Arnold (RV):

Hr. Peter Skaarup gav i sin ordførertale direkte eller måske indirekte udtryk for, at han var bekymret for ægteskabets status, fordi man på den her måde ligestiller ugifte forældre med gifte.

Jeg vil gerne spørge hr. Peter Skaarup, om han helt ser bort fra, at 40 pct. af de danske børn, der fødes hvert år, fødes i faste samlivsforhold, hvor forældre ikke er gift. Så befolkningen har sådan set selv besluttet, hvad den vil. Folk vil gerne bo sammen, de vil gerne have børn, men de vil ikke giftes, og de vil gerne tage det samme ansvar for deres barn, de vil gerne erklære sig som forældre til barnet, de vil gerne have den fælles forældremyndighed, men selve ægteskabet har de altså ikke taget sådan frygtelig alvorligt.

Vil Dansk Folkeparti nu indføre en eller anden form for stempling af det, som nu hedder børn uden for ægteskab? Skal man nu kalde det uægte børn eller sådan noget for ligesom at demonstrere, at der er forskel på at være født i ægteskab og uden for ægteskab?

(Kort bemærkning).

Peter Skaarup (DF):

Jeg kan bare konstatere, at Frihed 2000 er nået frem til en konklusion af deres holdning til forslaget. Det er da glimrende, hvis mit ordførerindlæg har ført dem frem til det. At den konklusion så går ud på, at de vil acceptere at jage kvinder, der ikke vil fortælle, hvem faderen er, jamen det må de så selv rode med i Frihed 2000.

Så spørger fru Elisabeth Arnold, så vidt jeg forstod, hvad det er, der bringer ægteskabet i fare, eller noget lignende. Der kan det jo altså godt, også selv om det er to mennesker, der lever sammen uden at være gift, være et problem, hvis der lige pludselig kommer en mand stillende og siger, at nu vil han altså have en faderskabstest på det her barn for at tjekke, om det eventuelt er hans. Det kunne godt bringe et ægteskab i fare.

Det er bare et eksempel, men jeg mener faktisk, at det er et problem for den kernefamilie, vi ser i dag, fordi der kan være årsager til, at en kvinde måske ikke har oplyst om et forhold og ikke ønsker at oplyse om det, og det vil bringe uro både i familien og i forhold til barnet.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Arnold (RV):

Så har jeg misforstået hr. Peter Skaarups første indlæg, og det er da i hvert fald godt, at vi fik den uklarhed opklaret.

Men så vil jeg gerne spørge: Synes hr. Peter Skaarup da ikke om hele den del af lovforslaget, som omhandler den administrative lettelse og den tillidserklæring, det er til ugifte forældre, at de kan få fælles forældremyndighed og faderskabet kan fastsættes allerede ved en omsorgserklæring ved fødslen? Det er dog en tillidserklæring til både faderen og moderen og det nyfødte barn, men det er Dansk Folkeparti åbenbart også imod.

(Kort bemærkning).

Peter Skaarup (DF):

Der kan jeg så sige til trøst for fru Elisabeth Arnold, at der er ting i det her lovforslag, vi godt kan acceptere, men jeg må sige, at det andet, som jeg har været meget inde på i debatten indtil nu, at man altså strammer over for de kvinder, der af den ene eller den anden grund ikke vil oplyse, hvem der er faderen, overskygger for os resten af forslaget.

Det er klart, at forslag, der med bemærkning er på over 50 sider, er der da også positive

ting i, og jeg synes da, det er en af dem. Vi kan ikke gennemgå alle paragraffer her fra Folketingets talerstol under en førstebehandling, men det er klart, at den del af det vil vi da gerne støtte.

Den fg. formand (Jan Petersen):

Fru Sonja Albrink som ordfører.

Sonja Albrink (CD):

Med dette lovforslag ønsker regeringen at foretage en fuldstændig revision af reglerne om faderskab, bl.a. for at gøre bestemmelserne og sagsgangen mere tidssvarende, og intentionerne bag det kan vi da også i CD fuldt ud tilslutte os. Men det forandrer ikke, at spørgsmålet om faderskab og andre familieretlige regler om forældremyndighed og samvær er et meget følsomt og vanskeligt område at regulere, og her er virkelig et emne, som appellerer til både følelser og holdninger.

Vi er absolut enige i, at der er behov for at ligestille børn af ugifte forældre med de såkaldt ægte børn og dermed åbne mulighed for, at ugifte par i forbindelse med fødslen ved en såkaldt omsorgs- og ansvarserklæring kan registrere mandens faderskab, uden at der rejses faderskabssag. Det synes vi da også er en rigtig god idé.

Der, hvor man dog for alvor bør tænke sig godt om, inden man bare uden videre tilslutter sig forslaget, er, når talen falder på forslagene om skærpet oplysningspligt og den generelle adgang for i princippet alle mænd til at få rejst faderskabssag.

Vi er meget opmærksomme på i CD, at baggrunden for disse forslag skal findes i hensynet til børns ret til at have både en fader og en moder, men man må altså bare skrive sig bag øret, at disse regler desværre også en gang imellem er anvendelige i voksnes gensidige chikane, noget, som næppe tjener hensynet til børnene.

Her tænker jeg navnlig på den generelle adgang i forslagens § 6, hvorefter i princippet enhver mand får ret til at få prøvet, om han er barnets fader. Han skal blot påstå, at han har haft et seksuelt forhold til barnets moder inden for 10 måneder før fødslen, og denne ret kan i yderste konsekvens betyde, at en anden mand end den ægtemand eller samlever, som i første omgang er blevet registreret som fader til barnet efter reglerne i forslagens § 1 eller § 2, bliver tillagt faderskabet.

Mon dette er specielt godt for barnet? Ganske vist må man da formode, at her er tale om en særdeles sjældent forekommende situation, men det forandrer altså ikke, at man bliver nødt til at tale om principperne også bag det forslag.

Hvis der er en ting, man kan være sikker på, når det gælder regler, som regulerer familieforhold, så er det, at nogle vil misbruge dem. Prøv bare at følge debatten om reglerne om forældresamvær! På den ene side findes der et uhyggeligt stort antal forældre, som saboterer samværet mellem barnet og den anden part, og på den anden side viser det sig nu, at der tilsyneladende også fastsættes samvær i sager, hvor den samværssøgende parts interesse ikke primært er rettet mod barnet, men i højere grad mod sig selv eller som chikane mod den anden part. Hvis bare alle voksne opførte sig som voksne, ja, så havde vi slet ikke brug for disse regler, som jo alligevel gang på gang kommer til kort.

Som nævnt synes vi i CD også, at man skal være opmærksom på, hvad man opnår med den foreslåede skærpelse af enlige mødres oplysningspligt. Det fremgår klart af forslaget, at der trods det, at det ikke længere vil være strafbart at undlade at give oplysninger om mulige fædre, alligevel er tale om en tilsigtet klar skærpelse af hidtidig praksis.

Selvfølgelig er vi enige i, at børn er bedst tjent med både en fader og en moder, men gælder det i alle tilfælde, må man spørge sig. Det mener regeringen jo heller ikke, eftersom man, hvilket i øvrigt også er særdeles fornuftigt, vil udelukke faderskab for personer, som har fremkaldt graviditeten gennem en sædelighedsforbrydelse m.v.

Noget helt andet er så det rent principielle i at tvinge mødre til at sidde i statsamtet eller i retten og udbrede sig om deres seksualpartner. Man kan stille det spørgsmål, om det er samfundet, der skal gøre det, og hvem det er, man gør det for. Til syvende og sidst mener jeg, at det snarere er et spørgsmål om tillidsforholdet mellem moderen og barnet, når den tid kommer, hvor barnet gerne vil have besked. I CD synes vi, at den del af forslaget skal overvejes meget grundigt, og det vil vi også gøre.

Vi synes altså, at et sådant forslag som det her fortjener at blive tænkt og forhandlet grundigt igennem, og derfor er det også med glæde, vi har konstateret i CD, at justitsministeren ikke ønsker at få det hastet igennem inden denne

samlings slutning, men at det bliver fremsat på ny.

Elisabeth Arnold (RV):

Årsskiftet 1999-2000 har været præget af mange tilbageblik på århundredet og årtusindet, der svandt.

Et af de lovforslag, vi skal behandle her i år 2000, er om børns retsstilling. Det lyder uskyldigt og tilforladeligt, men rummer i virkeligheden et opgør med århundredgamle regler for, hvordan et barn stilles i forhold til sine forældre. Blandt de mange ændringer, der er sket i vores samfund i det gamle århundrede, er de, der er sket på familieområdet, nok de mest fundamentale. Effektive præventionsmidler, fri adgang til abort og kvindernes indtog på arbejdsmarkedet har banet vejen for et andet familiemønster, hvor børn er ønskede og planlagte, og hvor det livslange ægteskab med én forsørger er afløst af mere midlertidige forhold, hvor de voksne som hovedregel er selvforsørgende og kun har fælles pligter over for børnene.

Moralbegreber og samlivsformer har ændret sig. I dag fødes 40 pct. af alle børn i Danmark uden for ægteskab, men størstedelen af forældrene bor alligevel sammen i faste forhold. De 60 pct. af børnene, der fødes i ægteskab, får moderens ægtemand som fader, og moderen og faderen har fælles forældremyndighed.

Da langt de fleste forældre lever sammen, når barnet fødes, og da også ugifte forældre kan vælge fælles forældremyndighed, hvis de er enige om det, er resultatet, at 90 pct. af alle børn, der fødes i Danmark, har forældre med fælles forældremyndighed.

Her ved starten af det 21. århundrede kan man altså konkludere, at 90 pct. af alle børn, der fødes i Danmark, har to forældre, der gerne vil deles om ansvar og pligter, og at forældre ikke er særlig optaget af, om der foreligger en vielsesattest eller ej. Er der et barn, er der også et ansvar. Sådant er udgangspunktet for de ca. 65.000 børn, der fødes i Danmark.

Befolkningens livsformer og adfærdsmønster har bevæget sig, men lovgivningen er stadig væk en afspejling af vores bedsteførelses familiemønster. Det rettes der op på. Fremover skal der ikke føres faderskabssager, når et ugift par får et barn og der skal findes en fader. Moderen og faderen kan i forbindelse med barnets fødsel erklære, at de vil påtage sig ansvaret og omsorgen for barnet, og dermed har barnet fået

sine to forældre. For gifte par bevares den gamle regel om, at ægtemanden anses for fader.

Hermed kunne lovgivningen sådan set slutte. Det burde være så enkelt, at lovgivningen tilpasses de samlivsformer, befolkningen har valgt, men så enkelt er det jo ikke.

For det første kan enhver forvise sig om ved at kigge sig rundt i bekendtskabskredsen, at den enighed om børn og forældreskab, der er på fødselstidspunktet, ikke er langtidsholdbar. Skilsmisser, uenighed, skænderier, retssager, samværssager, chikane og trusler kaster utallige børn ud i store kriser. Ofte er det åbenlyst, at forældrene sætter deres egne hensyn højere end barnets tarv.

Hvordan skal lovgivningen kunne håndtere dette? Ja, det løses ikke ved dette lovforslag. Der er muligvis nogle lettelser ved dette lovforslags gennemførelse, som gør, at man kan komme lettere igennem nogle problemer, men det er et meget stort problemkompleks i det hele taget, som vi som lovgivere selvfølgelig skal gøre, hvad vi kan for at lette, men som ikke kan løses ad lovgivningens vej.

For det andet er der stadig væk en vis procentdel af børnene, hvis moder ikke kan eller vil oplyse faderens identitet. Disse børn får ingen fader. Har de ikke ret til det? Er børnene forældrenes? Er de moderens, er de faderens, eller er de deres egne?

Der er faktisk kvinder i dag, der siger, at de har valgt en bestemt mand, eller at de har valgt en eller anden tilfældig mand som fader til deres børn. Børnene er kvindernes, børnene er ikke deres egne, og det vil sige, at på et eller andet tidspunkt, når barnet bliver voksen, får det at vide, at moderen ikke ville opgive faderens navn, fordi hun åbenbart syntes, at barnet ikke var godt nok til at få en fader eller det var en mand, der ikke var tilstrækkelig egnet, eller det var synd for den mand, at han skulle have sådan et dårligt barn. Så der kan være mange konflikter i et barns liv som voksen, man lægger bunden til, hvis ikke man opgiver faderens navn.

For det tredje har den tekniske udvikling gjort det muligt at fastslå et faderskab med uhyggelig præcision. En fader kan rent ud sagt aldrig føle sig sikker, før det er fastslået ved en dna-test, at han er faderen. Skal enhver fader gå i evig angst for at blive frataget sit faderskab? Det er også noget, der har været diskuteret i dag, og det synes jeg vi skal være åbne for at diskutere i den fase, vi står over for.

For det fjerde har forskningen åbnet muligheder for andre måder at få børn på end den gammeldags. Det kan man være bekymret over eller opmuntret over. Det løser nogle store barnløshedsproblemer, men det rejser både etiske og juridiske problemstillinger, som skal behandles i lovgivningen. Er det æg- eller sæddonor, der er barnets moder eller fader, eller er det rugemoderen, der er moderen, og den mand, der påtager sig omsorgen, der er faderen? Man kunne også argumentere for det modsatte, at det er den, der leverer det genetiske materiale til barnet, der er henholdsvis moder og fader. Det er der ikke enighed om i alle folketingsgrupper, og det er jeg helt sikker på at vi også kommer til at debattere meget i den kommende tid.

Lovforslaget om børns retsstilling er et meget vigtigt lovforslag. Det bringer overensstemmelse mellem nutidens samlivsformer og juraen, og det tager fat på en flig af de utallige problemstillinger, som de nye biologiske teknikker fører med sig. Der bliver heldigvis god tid til debat. Det Radikale Venstre vil bidrage til debatten med mange diskussioner, og vi ser frem til debatten og frem til vedtagelsen af forslaget i den endelige form, det måtte få.

Jette Gottlieb (EL):

Da vores ordfører, hr. Søren Søndergaard, ikke er til stede, bliver det på hans vegne, jeg fremfører følgende:

Vi synes, det er en meget god idé at lave en børnelov, og vi kan også i det store og hele støtte forslaget, men vi synes, der er mangler.

Børnene er selvstændige individer med egne rettigheder, og det fremgår klart af FN's børnekonvention, som Danmark har ratificeret. Børn skal beskyttes, og børnenes tarv bør altid gå forud for forældrenes interesser. Heldigvis er det almindeligste, at børnenes tarv og forældrenes interesser falder sammen. Det er de almindelige, lette forhold, hvor lovregler ikke er så vigtige, for her klares alle problemer i fred og fordragelighed.

Det lyder smukt, at alle børn skal have ret til to forældre, men det er ikke praktisk muligt og heller ikke altid det fornuftigste. Et navn på en fødselsattest fortæller noget om ens biologiske ophav, men intet om, hvilke voksne der i praksis i dagligdagen tager aktivt del i ens liv og varetager ens interesser.

Hvis de to navne på fødselsattesten ikke er i stand til at samarbejde eller det ene navn i vir-

keligheden slet ikke er interesseret i praktisk at være forælder, ja, så får barnet ikke to forældre i virkeligheden, uanset hvad loven siger.

Vi kender alle sammen eksempler på samkvemsforældre, der ikke har samkvem regelmæssigt, fordi det ikke lige passer. Skal man have samkvemsret, hvis man ikke samtidig opfatter det som en pligt, man med glæde påtager sig? Det er jeg ikke så sikker på. Et barn må opleve enhver aflysning af samkvem som et svigt, og der er vel grænser for, hvor mange svigt man kan byde et barn.

Børnerådet har sendt justitsministeren en række eksempler på sager, hvor samkvem nærmest blev til et overgreb på barnet, sager, hvor de sociale myndigheder, hvis der var tale om et barn anbragt uden for hjemmet, ville gå aktivt ind med rådgivning og vejledning og i sidste instans iværksætte overvåget samvær eller helt inddrage samværsretten i en kortere eller længere periode.

Hvis et samkvem betyder, at man som barn skal tilbringe det meste af tiden på værtshus eller være sammen med en voksen, der på grund af misbrug, psykisk sygdom eller lignende ikke er i stand til at tage vare på én, er det efter Enhedslistens mening et overgreb mod en mindreårig, vel at mærke et overgreb, som det offentlige med dets afgørelse tvinger igennem. Det er ikke acceptabelt.

En børnelov bør indeholde bestemmelser om barnets tarv og interesser, ikke om placering af forældremyndighed, og det er børnelovens store mangel, at den beskæftiger sig mest med sagsbehandlingsregler og fastsættelse af faderskab og stort set ikke med, hvordan vi sikrer os, at børn i Danmark bliver behandlet som selvstændige personer med egne rettigheder.

Vi synes, det er fint, at papirløse par ikke længere skal møde op på politistationen for at underskrive faderskabserklæringer, at fælles forældremyndighed bliver det almindelige udgangspunkt, og at en større del af sagsbehandlingen i faderskabssager skal foregå i statsamtet. Det er i det store og hele fornuftige moderniseringer, der passer til virkeligheden.

Vi synes, det er godt, at fader- og moderskabsregler i forbindelse med kunstig befrugtning lovfæstes, og at forbudet mod surrogatmødre slås fast.

Vi er derimod uenige i, at en hvilken som helst mand, der har haft seksuel omgang med en kvinde i undfangelsesperioden, skal kunne anlægge sag med henblik på at få tilkendt fa-

derskabet og oven i købet få fastsat samkvem. Vores forslag er, at der i loven skal fastlægges nogle objektive grænser og rammer for, hvornår der kan anlægges sådanne retssager. Et kriterium må være et minimum af fælles liv, der rækker ud over undfangelstidspunktet. Hvis moderen ønsker at dele forældremyndigheden og forælderrollen med en ægtefælle eller samlever, skal det ikke være muligt for et tilfældigt engangsknald at anlægge en faderskabssag.

Vi synes, det er rigtigt, at også børn, der er undfanget ved seksualforbrydelser får mulighed for at vide, hvem deres biologiske ophaver, men en sådan far må aldrig kunne få forældremyndighed eller samkvem med barnet, og det offentlige skal stille den fornødne psykologiske rådgivning og støtte til rådighed for moderen og i øvrigt også for barnet, når det går op for barnet, at det er et resultat af et overgreb mod dets mor.

Der har været talt meget om, at man nu vil tvinge mødre til at oplyse, hvem der er far til barnet, og at man derfor vil bruge sanktioner som bøde eller fængselsstraf mere offensivt end i dag. Nu findes der jo heldigvis ingen regler om, at man skal kende navn og adresse og CPR-nummer på enhver, man har haft seksuelt samkvem med, og der kan være grunde, også sociale grunde, til, at man ikke vil oplyse det. Tænk nu, hvis det f.eks. var en gruppefælle eller det, der var værre!

Derfor vil der også i fremtiden være situationer, hvor faderen vil være ubekendt, og hvor det offentlige kompenserer for det manglende bidrag via børnetilskudsloven.

Vi har hæftet os ved, at ministeren i bemærkningerne slår fast, at der ikke skal bruges flere sanktioner end i dag, og det tager vi som et løfte.

Vi kan altså støtte de allerfleste elementer i lovforslagene, men synes, det er forkert at lave en børnelov, der stort set ikke giver barnet nogen specielle rettigheder.

Jann Sjørnsen (KRF):

Det er udmærket, at regeringen nu har fremsat de to lovforslag, som vi behandler, og som jo er blevet til på baggrund af et grundigt udvalgsarbejde og en betænkning fra Justitsministeriets Børnelovsudvalg.

Vi er også glade for fra Kristeligt Folkepartis side, at regeringen ligesom har lagt op til det, jeg vil kalde en tænkning om lovgivningsproces på

dette område, hvor der er mange forskellige hensyn at tage.

Vi har fra Kristeligt Folkepartis side ikke endeligt afklaret vores holdning til de to lovforslag. Dog er vi enige om, og det er også en holdning, regeringen deler i lovforslaget, at barnets tarv er og må være udgangspunktet for lovgivningen på de her områder.

Det tjener efter Kristeligt Folkepartis opfattelse barnets tarv, at det kender sine rødder, og hvad angår den megen debat om moderens pligt til at oplyse navnet på barnets far, ja, så er vi enige i, at det skal moderen være pligtig at gøre. Så kan man selvfølgelig altid diskutere, hvor langt man skal gå i sanktionerne over for en mor, der ikke vil give en sådan oplysning.

Det er måske i virkeligheden mere sanktionerne, der deler vandene her i Folketinget, end det er selve princippet om, at moderen er oplysningspligtig på området som sådan, men vores udgangspunkt er altså barnets ret til at kende også sit genetiske ophav.

Det er i øvrigt også grunden til, at når det gælder kunstig befrugtning, bør brugen af anonyme donorer ikke være tilladt.

Derfor må jeg også sige, at de bestemmelser, som lovforslaget fastsætter omkring faderskab og moderskab i forbindelse med kunstig befrugtning, ikke har vores tilslutning, sådan som de foreligger nu, på grund af den holdning, som jeg før nævnte. Det er et spørgsmål, som vi vil bore dybere i i forbindelse med udvalgsbehandlingen.

Lovforslagene bygger også på det grundlæggende princip, at gifte og ugifte forældre skal ligestilles ved fastslåelse af faderskab. Kristeligt Folkepartis generelle holdning er jo ikke ligefrem den, at gifte og ugifte skal ligestilles juridisk, men jeg vil sige, at i den her sammenhæng, når det gælder om at fastslå faderskab ved erklæring også for ugifte, så rokker det jo ikke ægteskabet som sådan, men det giver mulighed for, at faderskabet kan fastslås på en mere enkel måde end den, vi kender i dag, og det har vi ikke noget imod som sådan.

Vi synes også, at lovforslaget dermed understreger, at selv om man er ugift, så kan man jo altså godt vælge at påtage sig ansvaret for et barn, som skal vokse op, og som man altså er henholdsvis far og mor til.

På trods af, at vi, som jeg sagde tidligere, ønsker at give børn adgang til at kende deres rødder, også genetisk, så er vi ikke fuldt ud afklarede i forhold til spørgsmålet om retten til for

udenforstående at rejse en faderskabssag. Det synes jeg sådan set er et af de meget svære spørgsmål i denne her sammenhæng, og det skal jeg blot meddele her i dag. Det er også en af de ting, som vi vil tænke nærmere over, og som jeg også tror vi får meget debat om i udvalget.

Netop når vi lægger vægt på barnets tarv, synes jeg, det er en lille, men alligevel vigtig ting i lovforslaget, at det bliver fastslået, at der i sager om forældremyndighed og samvær efter omstændighederne skal finde en samtale sted, også med børn under 12 år. Jeg synes, det er en rigtig børnekonventionstankegang, der kommer til udtryk her i lovforslaget, og i lighed med den tidligere taler, fru Jette Gottlieb fra Enhedslisten, vil jeg da også godt sige, at jeg synes, det kunne være fint, hvis det kunne lykkes i virkeligheden på det felt i lovforslaget at få udbygget bl.a. nogle af de spørgsmål om samværsreglerne, netop med udgangspunkt i barnets tarv, som er det vigtigste i den sammenhæng. Det er ikke, som jeg ser det, forældrene, der har ret til samvær med børnene, men det er børnene, der har ret til samvær med deres forældre. Kunne den tanke finde sin plads i lovforslagene her, så ville det være fint set med Kristeligt Folkepartis øjne.

Men vi ser frem til udvalgsbehandlingen og til at få drøftet disse mange spørgsmål, som der kommer op i den forbindelse. Også spørgsmål, hvor jeg tror, man må erkende, at uanset at der ligger mange forældre- og børneskæbner i det problemkompleks, så når vi aldrig frem til den helt rette og præcise lovgivning, der gør, at vi kommer ud over alle de problemer, desværre. Men vi kan i hvert fald gøre vores yderste for, at vi undgår så mange som overhovedet muligt.

Tom Behnke (FRI):

Der var en, der sagde til mig i går: Det er jo slet ikke noget problem, for man kan jo kun få børn, hvis man er gift. Det er selvfølgelig et synspunkt, man kan have, men ikke et synspunkt, der stemmer overens med virkeligheden.

Jeg kunne også alene på baggrund af hr. Peter Skaarups indlæg sige, at jeg er så uenig, så vi i Frihed 2000 ubetinget støtter lovforslaget, og så i øvrigt lade sagen køre videre. Men det ville være for nemt, også fordi det selvfølgelig ikke bare er at sige ja eller nej til sådan et lovforslag. Der er mange juridiske komplikationer, som jeg vil vende tilbage til.

Men udgangspunktet er jo, at der både skal en far og en mor til, for at det kan lade sig gøre at lave et barn. Det er udgangspunktet. Udgangspunktet er også, at det er helt frivilligt for en kvinde, om hun ønsker at lade sig befrugte af en mand. For hvis ikke det er helt frivilligt, så er der undtagelsesbestemmelserne i § 10. Og hvis det er helt frivilligt, og det er det jo, så må man også tage konsekvenserne af det valg, man har truffet.

Vi finder i Frihed 2000, at det er rigtigt set af justitsministeren, at vi dagens Danmark har en situation, hvor det er lige så almindeligt, at man er samboende, som at man er gift, og derfor bør reglerne selvfølgelig også indrettes efter det og dermed ligestille samboende med gifte.

Vi finder også, at det er rigtigt set – og den holdning har vi altid haft – at et barn har ret til både en mor og en far, og det skal ikke være sådan, at enten moderen eller faderen kan bestemme, at den modsatte part ikke skal oplyses eller være kendt af barnet.

Vi har også den opfattelse, at det er godt, at ministeren nu stiller forslag om en smidigere sagsbehandling. At man ikke behøver at rende til domstolene som første instans, men at det kan ordnes via statsamtet, og kun i de tilfælde, hvor der stadig væk er konflikter eller problemer, går sagen videre til retten.

Vi har fra Frihed 2000's side en række tekniske og mere juridiske spørgsmål i forhold til fortolkningen af nogle af paragrafferne. Bl.a. fremgår det jo af § 6, at en mand, som har haft et seksuelt forhold til moderen i den periode, hvor hun blev gravid, har ret til at få prøvet, om han er barnets far.

Hvordan skal man kunne bevise det? Hvordan skal domstolene kunne vurdere, om det er rigtigt? I princippet vil man jo kunne påstå, at man har været sammen med hvem som helst, og hvordan skal domstolene vurdere, om det nu også er rigtigt? Så der ligger selvfølgelig nogle problemer i præcis den paragraf.

Der ligger for os at se nogle problemer i formuleringen af § 10, altså undtagelsesbestemmelsen. Vi er helt enige i, at når der er tale om et strafbart forhold, så skal det naturligvis ikke være sådan, at faderen får at vide, at der er blevet et barn ud af det. Men det, der piner os lidt og bekymrer os, er, at der står til sidst: »hvis afgørende hensyn til barnet taler imod det.« Præcis de ord: »afgørende hensyn«.

Vi har den opfattelse, at foreligger der en forbydelse, så er det i sig selv et afgørende hen-

syn til barnet. Og så bør det ikke oplyses. Og så er der ikke nogen, der bør tvinges til at oplyse det. Så det med det afgørende hensyn vil vi gerne have gået ud. For ellers vil vi gerne vide, hvad det er for kriminelle handlinger, man kunne forestille sig, der finder sted, hvor der ikke er afgørende hensyn, der taler for – i forhold til barnet – at det ikke skal oplyses over for barnet og over for faderen.

Så er der vel egentlig også det ved det, at hvis man som kvinde vil undlade at fortælle, hvem der er eller kan være far til barnet, så selv om man står nede ved byretsdommeren, så kan en kvinde vel stadig væk påstå, at hun ikke kan huske det. Eller at hun ikke ved det. Eller, som der blev sagt tidligere på dagen, hun kan give et eller andet tilfældigt signalement af en eller anden, som hun i øvrigt ikke kender, og som måske endda er fra udlandet. Hun ved det ikke.

Så den mulighed foreligger jo stadig væk, men som fru Anne Baastrup nævnte, så tvinger man jo altså kvinden til at lyve. Og det er jo ganske forfærdeligt, at man gør det. Men ellers må man altså påtage sig det ansvar, det er at sætte børn i verden. For det, der jo er sagen, er, at det har store konsekvenser for barnet, hvis faderen er ukendt. Det har store konsekvenser.

Men der er også en anden konsekvens, en mere økonomisk betinget konsekvens, nemlig at hvis faderen er ukendt, så har det jo også en konsekvens for skatteyderne. For hvem er det så, der skal til at betale? Hvis ikke det er faderen, der betaler, hvem skal så betale? Et mindre argument, men dog også et argument.

Man tager fat på den fælles forældremyndighed her i lovforslaget, hvor man har som udgangspunkt, at ved separation og skilsmisse er der fælles forældremyndighed, medmindre en af parterne beder om, at den bliver ophævet. Og det er selvfølgelig en styrkelse i forhold til, som det er i dag, at der skal der tages stilling til spørgsmålet under alle omstændigheder.

Der har vi i Frihed 2000 den opfattelse, at fælles forældremyndighed bør være hovedreglen. Også selv om forældrene ikke kan blive enige om, at der skal være en fælles forældremyndighed, så bør der være fælles forældremyndighed. Barnet bør juridisk have både en far og en mor. Men naturligvis med mulighed for, at man kan ophæve den fælles forældremyndighed, hvis barnets tarv taler for det. Det må være i alles interesse.

Og det må være i alles interesse, at sandheden kommer frem: Hvem er faderen til barnet?

Det må også være sådan, at der ikke er nogen, der uberettiget bliver udråbt til at være far til barnet. Eller for den sags skyld at en, der er far til barnet, alligevel mister retten til at være far til barnet.

Fru Jette Gottlieb savnede, at der var nogle rettigheder for barnet. Vi har faktisk den opfattelse, at nogle væsentlige rettigheder bliver manifesteret i disse lovforslag, bl.a. barnets ret til at have en far. Vi mener, at det måske er den allerstørste ret, et barn kan have, både at have en mor og en far. Det er dog en væsentlig rettighed, som nu bliver slået fast.

Hvis man sådan skal gå mere ned i nogle teknikaliteter, som dog er afgørende for lovforslaget her, så kan man kigge i § 21, hvoraf det fremgår, at barnet alene kan anmode om at få genoptaget en sag ved domstolene. Så der ligger altså nogle rettigheder også i forhold til barnet, nogle ikke uvæsentlige rettigheder.

Men konklusionen på alt det her er, at vi har en række tekniske spørgsmål. Jeg er ikke kommet ind på dem alle her i dag, men det vil vi gøre under udvalgsbehandlingen. Men der er ingen tvivl om, at vi går meget positivt frem mod en tredje behandling, og vi vil formentlig stemme for lovforslaget. Det eneste sted, hvor der kan være en lille afvigelse, er i forhold til et af de mere etisk betonedede spørgsmål, spørgsmålet om rugemødre, men det er min opfattelse, at folketingsgruppen står sammen på det her spørgsmål, også selv om vi er frit stillede.

Justitsministeren (Frank Jensen):

Jeg vil gerne takke ordførerne med måske en enkelt undtagelse for en meget, meget seriøs og positiv modtagelse af det meget grundige arbejde, der her lægges på Folketingets bord. Det kan jeg tillade mig at sige, al den stund at det er et sagkyndigt udvalg, Justitsministeriets Børnelovudvalg, som har stået for det meget grundige forarbejde i den betænkning, som danner grundlaget for det lovforslag, jeg på regeringens vegne i dag kan have til første behandling her i Tinget.

Der er sket meget i Danmark siden 1960, hvor den nuværende børnelov trådte i kraft. Det er der på måden, hvorpå familier lever, og det er der i de muligheder, vi i dag har for at fastslå faderskabet, hvor der er tvivl om det, igennem dna-teknikken.

Lovforslaget her er der på de fleste strækninger meget bred politisk enighed om, og det er utrolig dejligt at konstatere. Det viser, at Børne-

lovudvalget på mange måder har set rigtigt i forhold til at indrette en lovgivning efter den moderne måde, hvorpå familierne lever i dag. Så derfor vil jeg ikke gå i dybden på de felter, hvor der i dag har været tilkendegivelser fra stort set samtlige ordførere, igen med en enkelt undtagelse fra Dansk Folkeparti. Men det tror jeg ikke jeg vil kommentere mere, det taler for sig selv. Så jeg vil tage de temaer op, der i dag også har været en vis tvivl over for. Den tvivl synes jeg er rigtig at have, og det er også rigtigt, vi får god lejlighed til at drøfte den.

Det ene tema har vi været inde på, nemlig den skærpelse, der ligger i oplysningspligten over for kvinder, der får børn, hvor de ikke er samlevende og ikke er samgifte. Jeg har beskrevet, at den skærpelse ligger i oplysningspligten og ikke i sanktionerne, og det vil jeg så i øvrigt ikke gå yderligere ind på.

Men den anden del – der hvor der har været rejst tvivl – er om søgsmålsretten. Det er jo sådan i dag, at en kvinde uanset ægteskabelig status eller andet altid har søgsmålsretten til at kunne anlægge en faderskabssag. Det kan en kvinde gøre ind i et andet ægteskab, og det kan kvinden gøre, uanset om hun selv er i ægteskab. Der er en søgsmålsret, og den er fuldstændig uantastet på alle tænkelige måder.

Det, vi gør her, er også at give en mand søgsmålsretten til at få fastlagt faderskabet. Og det, som mange ordførere har cirklet om og rejst tvivl om, er der, hvor den kvinde, manden vil anlægge søgsmål mod, er i ægteskab med en anden mand. Det rejser en række problemer, og dem vil jeg vende tilbage til.

Men selve det, at en mand tillægges søgsmålsret, synes jeg er rigtigt. Man kan forestille sig det unge par, som har levet sammen gennem mange år. De er ugifte. De har måske planlagt gennem længere tid, at de gerne vil have børn sammen, og kvinden bliver gravid. Lige før fødslen opbygges der en stor konflikt, og de flytter hver til sit, og kvinden nægter at oplyse, hvem der er far til barnet. Der er den mand retsløs. Manden vil aldrig kunne få rejst en faderskabssag. Manden vil ikke kunne blive registreret som far, hvis kvinden får adgang til at blive fritaget for at oplyse, hvem der er far til barnet. Han vil aldrig kunne få samvær med barnet. Det er det, som der grundlæggende ændres på her, nemlig at det barn får adgang til at kende sit ophav, men også kan være sammen med den far, som barnet jo har.

Så er der de situationer, hvor kvinden er i ægteskab med en anden mand. Det er da rigtigt, at jeg godt kan se for mig, at her kan der være rejst en række problemer.

Der kan også rejses sager, der har mere chikanøs karakter, men alligevel. Hvis man tænker sig om også i de tilfælde, som fru Jette Gottlieb var inde på, det enkeltstående seksuelle forhold, så skal jeg oplyse over for fru Jette Gottlieb, at der behøver ikke at være tale om mere end det enkeltstående tilfælde, for at kvinden bliver gravid. I den situation skal manden kunne anlægge søgsmål.

Jeg tror ikke, at man kommer til at se mange mænd, der stiller sig op i kø for at få registreret faderskabet i den situation. Det er ikke erfaringerne. Erfaringerne fra Norge, som indførte den regel i 1997, er, at det kun har givet anledning til, efter de oplysninger vi har, to konkrete sager siden 1997. Manden kan rejse sagen over for domstolen, og jeg kan oplyse hr. Tom Behnke om, at det afgøres på domstolens almindelige fri bevisbedømmelse, om sagen kan rejses eller ej – om der er en sag, som domstolene vil tage. Der, hvor en mand kan beskrive, at han rent faktisk har været sammen seksuelt med moderen, og at der er kommet et barn ud af det, skal man ikke der give muligheden for også, at det barn efterfølgende kan vide, hvem der faktisk er dets biologiske ophav?

Jeg synes ikke, vi skal konkludere i dag. Vi har taget det med i lovforslaget, fordi vi principielt mener, at det er rigtigst, at vi så vidt muligt søger, at barnet kan få adgang til at vide, hvem der er dets genetiske far. Men lad os drøfte spørgsmålet om søgsmålsretten og søgsmålsrettens rækkevidde under den grundige udvalgsbehandling, som vi skal have. Det er vi også fra regeringens side meget indstillede på.

De ændringer, der lægges op til i lov om forældremyndighed og samvær, er også blevet positivt modtaget, specielt den regel, som jeg håber kan bidrage til at gøre spørgsmålet om forældremyndighed mindre konfliktfyldt i brudsituationen. Når et parforhold brydes op, når et ægteskab brydes op, så er man i en meget smertefuld situation. Fornedrelsen er det, der i høj grad kendetegner mange i brudsituationen. Og her er det så, at vi jo i dag bringer spørgsmålet om forældremyndigheden op, der hvor det er allermost konfliktfyldt, der hvor folk er allermost sårbare. Her er det mit, regeringens og regeringspartierne håb, at det, at vi ikke sætter det på spidsen i brudsituationen, men at

man kan fortsætte med fælles forældremyndighed også i umiddelbar forlængelse af separationen, skilsmissem, uden at bringe det op til afgørelse, kan være et bidrag til at undgå en del af de voldsomme konflikter, som vi kender fra ægteskabsbrud og parforholdsbrud.

Der er også reglen om, at vi nu lovfæster en praksis, som vi har indført for efterhånden et års tid siden eller mere i Civilretsdirektoratet, over for statsamterne om, at man også skal høre børn under 12 år, hvis de har en modenhed, der gør, at de ville være i stand til at kunne forholde sig ikke til forældremyndighedsspørgsmålet, men til samværsspørgsmålet, som jo fastlægges hos statsamterne.

Jeg er glad for, at alle partier i dag har givet tilslutning til netop de dele, for her er vi på et felt, hvor vi forhåbentlig også fortsat kan modernisere vores lovgivning, så vi indretter lovgivningen sådan, at den appellerer til, at det for forældrene, de voksne, skal kunne betale sig at samarbejde om, hvad der bedst for barnet, og det er lovgivers forsøg på at gøre det bedre.

Fru Jette Gottlieb var inde på spørgsmålet om en redegørelse, jeg har fået, og som Civilretsdirektoratet også har fået, ikke fra Børnerådet, som fru Jette Gottlieb sagde, men fra Børns Vilkår, som er en interesseorganisation og ikke en regeringsetableret institution, men nok om det. Den lille fortalelse skal jeg ikke hænge mig i. Men det, jeg tror, der er omdrejningspunktet i de her sager, og dem vi ofte får præsenteret, er, at vi hører den ene part, og det, man jo altid skal være opmærksom på, er, at parterne har forskelligt syn på det. Hvis man hører begge parter, og det er det, myndighederne jo gør, inden der træffes afgørelse med gensidig parts-høring, ja, så er sagerne ofte mere nuancerede. Men jeg skal beklage, at Børns Vilkår har ønsket at gå ud i offentligheden og blot beskrive den ene part i de her sager og bruge det til at klandre myndighederne med. Jeg mener faktisk, at både statsamterne og også Civilretsdirektoratet gør et kæmpearbejde for at varetage, hvad der er bedst for barnet i de konkrete sager, som myndighederne må påtage sig.

Men med de ord ser jeg frem til, at vi jo på hovedstrækningerne kan nå til en meget bred enighed om de to konfliktfyldte spørgsmål, nemlig den skærpede oplysningspligt og søgsmålsretten. Jeg ser frem til, at vi ved gensidig inspiration får indrettet den kommende børnelov på en måde, så den kan få en meget bred parlamentarisk tilslutning. Med de kommenta-

rer, der er kommet fra ordførerne i dag, ser jeg frem til, at det kan ske i den kommende folketingssamling.

Hermed sluttede forhandlingen, og lovforslagene overgik derefter til anden behandling.

Afstemning

Den fg. formand (Gitte Seeberg):

Jeg foreslår, at lovforslagene henvises til Retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

7) Valg af 2 medlemmer til det rådgivende repræsentantskab for Færøernes Realkreditinstitut.

Den fg. formand (Gitte Seeberg):

Til dette valg er anmeldt følgende valggrupper:

En gruppe på 97 medlemmer: Socialdemokratiet, Socialistisk Folkeparti, Centrum-Demokraterne, Det Radikale Venstre og Enhedslisten;

en gruppe på 80 medlemmer: Venstre, Det Konservative Folkeparti, Dansk Folkeparti, Kristeligt Folkeparti og Frihed 2000.

Valgt blev:

1. Hans Jørgen Jensen (udpeget af S) og
2. Christian Mejdahl (V)

Meddelelser fra formanden

Den fg. formand (Gitte Seeberg):

Der er ikke mere på dagsordenen.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, torsdag den 2. marts 2000, kl. 10.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvise til den dagsorden, der er opslået i salen.

Mødet hævet kl. 16.52